

Wyniki demonstracji

Analiza podatku VAT

Niezależnie od bieżących kosztów prowadzenia gospodarstwa rolnicy inwestują, dokonując zakupu środków trwałych. Przed taką decyzją zawsze warto przeanalizować swoje koszty i przychody oraz dalsze plany działalności pod kątem korzyści ze zmiany formy opodatkowania.

Doradcy Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach w 2011 roku po raz kolejny prowadzili w gospodarstwach rolnych demonstrację „Analiza podatku VAT w gospodarstwie rolnym”. Demonstracja była prowadzona w gospodarstwach rolników ryczałtowych i miała na celu pokazanie, czy przyniosłoby im korzyści finansowe przejście na ogólne zasady rozliczania podatku VAT.

Demonstracja obejmowała ewidencję nabycia towarów i usług

oraz ewidencję sprzedaży produktów rolniczych w cenach brutto za rok kalendarzowy 2011. Dla sprzedaży obliczono kwotę podatku VAT należnego w dwóch wariantach:

ze stawką 5% i 8% – jak dla zasad ogólnych

ze stawką 7% – rozliczenie w formie ryczałtu.

W systemie rozliczeń podatku VAT wyróżniane są:

podatek należny – zobowiązanie podatkowe w przypadku sprzedaży opodatkowanych to-

warów i usług podatkiem VAT **podatek naliczony** – kwota podatku zapłacona przy zakupie towarów i usług opodatkowanych podatkiem VAT.

W okresach rozliczeniowych (miesięcznych lub kwartalnych), obliczana jest różnica (saldo) kwot podatku należnego i naliczonego:

- w przypadku gdy większa jest wartość podatku należnego, podatnik jest zobowiązany przekazać kwotę salda VAT do urzędu skarbowego
- w przypadku gdy większa jest wartość podatku naliczonego, podatnik otrzymuje zwrot kwoty salda VAT z urzędu skarbowego lub obniża o nią podatek należny od swojej sprzedaży w następnym miesiącu lub kwartale.

Charakterystyka gospodarstw objętych demonstracją

Kierunek produkcji	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstwa (ha)			Liczba zwierząt	
		od	do	średnia	stado podstawowe	stado obrotowe
Trzoda chlewna	12	7,00	30,25	17,42	8,72	149,25
Bydło mleczne	40	6,46	84,34	19,28	16,58	12,85
Produkcja roślinna	10	6,44	40,51	15,01	-	-
Produkcja mieszana	30	4,65	28,20	15,39	6,20	41,00

Poniżej omówiono wyniki tej demonstracji dla poszczególnych kierunków produkcji, a średnie dane przedstawiono w tabeli

Kierunek produkcji	Średnia w zł						
	Sprzedaż brutto	VAT należny (5%; 8%); stawki dla zasad ogólnych	VAT należny (7%); stawka zwrotu dla rolnika ryczałtowego	Wartość zakupów brutto	VAT naliczony	Różnica podatku należnego (5%; 8%) i VAT naliczonego	Różnica podatku ryczałtowego 7% i VAT naliczonego
Trzoda chlewna	128.095	9.051	8.380	84.021	7.690	1.361	690
Bydło mleczne	112.132	5.380	7.312	112.132	6.871	-1.491	440
Produkcja roślinna	72.936	3.408	4.772	42.731	5.946	-2.537	-1.174
Produkcja mieszana	76.367	4.268	4.996	55.358	7.122	-2.853	-2.126

Gospodarstwa prowadzące chów trzody chlewnej

W badaniu uczestniczyło 12 gospodarstw o powierzchni od 7,00 do 30,25 ha użytków rolnych. Skala produkcji była różna, średni stan tuczników to około 150 sztuk,

a wartość sprzedaży brutto od 24.400 do 384.000 zł. Dla 5 gospodarstw rozliczających się jak na zasadzie ryczałtu (7% stawka) VAT należny przy sprzedaży produktów minus naliczony w zakupach środków produkcji miał wartość ujemną. Znaczy

to, że ci rolnicy nie w pełni mają zrekomensowany VAT zapłacony w środkach do produkcji. Kwoty te wynosiły od -40 zł do -1.120 zł. Analizując stawki VAT jak dla rolnika rozliczającego się na zasadach ogólnych (5% i 8% stawka), w 4 go-

spodarstwach była wartość ujemna (od -23 zł do -508 zł). Różnicę tę odzyskaliby oni z urzędu skarbowego, składając deklarację VAT.

W 7 gospodarstwach ryczałtowej (7%) podatek należny był wyższy od naliczonego o kwotę od 29 zł do 6.800 zł. Znaczy to, że w tym przypadku zupełnie niecelowe byłoby przechodzenie tych rolników na zasady ogólne rozliczania podatku VAT. Dla 8 gospodarstw trzodziarskich VAT należny jak dla rolnika rozliczającego się na zasadach ogólnych (5% i 8% stawka) był wyższy od kwoty VAT naliczonego o 190-9.300 zł. Dla tych rolników pozostawanie w ryczałcie jest korzystne. Rozliczając się na zasadach ogólnych, musieliby oni tę różnicę odprowadzić do urzędu skarbowego.

Gospodarstwa prowadzące chów bydła mlecznego

Analizie poddano 40 gospodarstw prowadzących produkcję bydła mlecznego. Ich powierzchnia wynosiła od 6,46 do 84,34 ha – średnio 19,28 ha. Liczba krów stada podstawowego wynosiła od 7 do 50 sztuk – średnio 16,58 sztuki. Wartość sprzedaży brutto wynosiła od 40.300 zł do 264.000 zł – średnio 112.123 zł.

Dla 15 gospodarstw rozliczających się jak na zasadzie ryczałtu (7% stawka), VAT należny przy sprzedaży produktów minus naliczony w zakupach środków produkcji miał wartość ujemną. Znaczy to, że ci rolnicy nie w pełni mają zrekompensowany VAT zapłacony w środkach do produkcji. Kwoty te w 12 gospodarstwach wynosiły ponad -2.000 zł. Analizując stawki VAT jak dla rolnika rozliczającego się na zasadach ogólnych (5% i 8% stawka), w 30 gospodarstwach była wartość ujemna, w tym w 2 gospodarstwach było to powyżej -5.000 zł. Różnicę tę rolnicy odzyskaliby z urzędu skarbowego, składając deklarację VAT.

W 25 gospodarstwach ryczałtowej (7%) podatek należny był wyższy od naliczonego o kwotę od 150 zł do 6.000 zł, w tym w 20 z nich było to ponad +2.000 zł. Znaczy to, że w tym przypadku zupełnie niecelowe byłoby przechodzenie tych rolników na zasady ogólne rozliczania podatku VAT. Dla 10 gospodarstw utrzymujących bydło VAT należny jak dla rolnika rozliczającego się na zasadach ogólnych (5% i 8% stawka) był wyższy od kwoty VAT naliczonego o 140-3.400 zł. Pozostawanie dla tych rolników w ryczałcie jest korzystne. Rozliczając się na zasadach ogólnych, musieliby tę różnicę odprowadzić do urzędu skarbowego.

Gospodarstwa prowadzące tylko produkcję roślinną

Wyłącznie produkcję roślinną prowadziło 10 badanych gospodarstw o powierzchni 6,44 – 40,51 ha użytków rolnych. Wartość sprzedaży brutto wynosiła od 21.800 zł do 136.000 zł; średnio – prawie 73.000 zł. W tej grupie wszystkie gospodarstwa, gdyby rozliczały się z podatku VAT na zasadach ogólnych przy stawce 5%, miałyby jego zwrot z urzędu skarbowego, w tym 7 w kwocie przekraczającej 1.000 zł.

W 4 gospodarstwach zryczałtowany zwrot podatku VAT (7%) nie w pełni rekompensował naliczony w środkach produkcji, w tym w 2 było to powyżej -1.000 zł. W pozostałych 6 był on nieznacznie wyższy (średnio o 600 zł) od podatku naliczonego.

Gospodarstwa wielokierunkowe

Analizą objęto 30 gospodarstw o mieszanym profilu produkcji. Ich powierzchnia wahała się od 4,65 ha do 28,20 ha UR; średnio – 15,39 ha. Wartość sprzedaży brutto wynosiła od 8.000 do 428.000 zł; średnio – 76.367 zł.

Gdyby te gospodarstwa rozliczały się na zasadach ogólnych, to większość, bo 21 z nich miałoby zwrot

podatku VAT z urzędu skarbowego, z tego 9 w kwocie powyżej 2.000 zł. Natomiast w 9 gospodarstwach VAT należny (5% i 8% stawka) był wyższy od VAT zapłaconego w środkach produkcji o 10-1.700 zł, w tym w 3 powyżej 1.000 zł. Przejście na zasady ogólne było dla nich niecelowe, bo te kwoty trzeba odprowadzić do urzędu skarbowego.

Podsumowanie

Stawki podatku VAT na produkty rolnicze w 2011 roku istotnie zmieniły się, tj. wzrosła stawka z 3% do 5% na produkty roślinne, mleko, jaja, a na zwierzęta żywe do 8%. Stawka zryczałtowanego zwrotu dla wszystkich produktów wzrosła z 6% do 7%. Wzrosła też stawka podstawowa z 22 do 23% na: nośniki energii, ciągniki rolnicze, maszyny, urządzenia i narzędzia rolnicze, części zamienne, materiały i roboty budowlane, folie, opakowania; usługi telekomunikacyjne. Na niektóre środki do produkcji rolnej (nawozy mineralne, środki ochrony roślin, pasze, usługi rolnicze, leki weterynaryjne) podniesiona została stawka VAT z 7 do 8%.

Zróznicowanie stawki VAT (5% i 8%) szczególnie zmieniło warunki ekonomiczne w gospodarstwach trzodziarskich. W analizowanych gospodarstwach aż 2/3 z nich, przechodząc na zasady ogólne rozliczania podatku VAT musiałaby dokonywać dopłaty do urzędu skarbowego. Odwrotnie przedstawiała się sytuacja w gospodarstwach prowadzących tylko produkcję roślinną. We wszystkich gospodarstwach tej grupy przejście na zasady ogólne skutkowałoby zwrotem podatku VAT z urzędu skarbowego.

Krystyna Krak-Januszewska